

Un Salt del passat al present

Descripció de nou edificis de Salt,
acompanyada d'un recull de vocabulari i nou contes,
a càrrec dels alumnes de 4t. de primària de les escoles de Salt.

El cove de les paraules - Curs 2011-2012

<http://covedelesparaules.wordpress.com>

Índex

	Pàg.
Les Bernardes	3
La Coma Cros	4
L' estació del tren d'Olot	5
La Farga	6
L' hospital de Salt	7
El mas Llorenç	8
El mas Mota	9
El mas Sitjar	10
El teatre de Salt	11
Vocabulari	12
Els contes	13-22

Les Bernardes

Mirant l'edifici i comparant-lo amb la foto antiga hem observat...

Que l'edifici actual és diferent en algunes coses, tot i que conserva una gran semblança amb el de la fotografia: en l'antic, no hi havia la torre, la capella, ni altres sales del costat dret de la imatge actual.

Aquesta torre va ser construïda quan les monges Bernardes s'hi van instal·lar, juntament amb la capella i altres dependències, que no es veuen a la façana.

Actualment hi ha alguns elements d'ornamentació i de mobiliari urbà, que no s'aprecien en la foto antiga, com el logotip i el nom de les Bernardes al costat esquerre de la porta d'entrada principal, el taulell d'anuncis de la dreta, la senyera catalana que penja de la balconada, damunt la porta d'accés.

La Diputació de Girona va comprar-lo per a convertir-lo en la nova Casa de Cultura de Salt, el 1983, allà s'hi han fet moltíssimes activitats i durant un període, també va ser la seu de la Universitat Oberta de Catalunya, el Centre de Suport del Gironès.

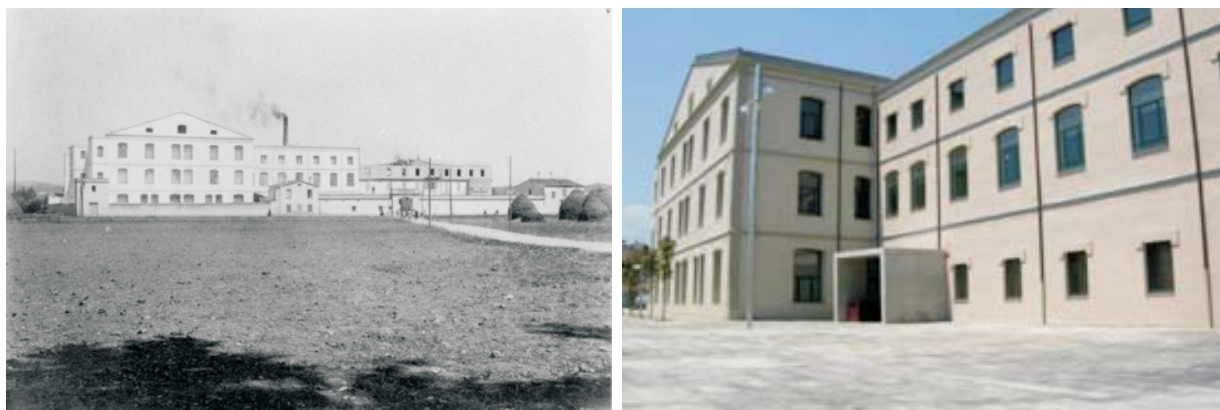
També és molt diferent l'entorn, en la primera hi ha molts camps al voltant, no hi havia edificis al costat, el carrer Major devia passar per davant però no es veu massa, ni tampoc hi ha trànsit de cotxes, ni de persones.

La foto és en un color sèpia, encara no hi havia colors.

Tot al contrari en la foto actual, que està presa des de la plaça de la Llibertat. Les Bernardes està situat en el centre de Salt, avui dia, en una ciutat plena de vida i moviment, en la nostra fotografia s'aprecia la gent que prenen el sol, i alguns de nosaltres que dibuixem la façana amb tot detall.

Escola Pompeu Fabra

La Coma Cros

La Coma Cros antigament era una fàbrica molt grossa i fabricaven roba. Per fora la fàbrica tenia moltes finestres i havia un tub que li sortia un fum, com una gran xemeneia. Al costat hi havia camps molt grossos, i a la part dreta molts arbres. La fàbrica era blanca i darrera hi havia una torre de vigilància. Per entrar tenien un camí llarg de terra, i una gran porta.

Per dins hi havia tot un munt de màquines de tèxtil.

Ara, la Coma Cros ha canviat molt. Han fet moltes reformes!!

Hi ha una biblioteca on hi ha llibres per petits i grans. A dins moltes sales grans on vam fer una actuació per Nadal, una "cantata".

En el passadís d'entrada hi ha una foto antiga de molts treballadors que van estar treballant a la fàbrica antiga.

HEM INVESTIGAT!!! Hem trobat molta informació a internet.

- Any de construcció: sobre 1850-1861
- Funció d'abans: Fàbrica tèxtil (Mulleras)
- Història: Època de noves fàbriques i nous oficis al poble de Salt. L'antiga fàbrica de la Coma Cros va ser un lloc important pel poble on hi va treballar molta gent.
- Ara: És una factoria cultural, amb molts serveis pel municipi. L'ajuntament va decidir cap el 1998 de reformar l'antiga fàbrica per construir un nou espai pel poble amb biblioteca, auditori, grans sales....

Escola El Veïnat

L'estació del tren d'Olot

Ens trobem davant l'antiga Estació del tren d'Olot.

Es tracta d'un edifici de planta rectangular d'un sol pis, i més aviat petit. La façana és de pedra, de color marró ataronjat, amb decoracions granats. Hi ha una finestra gran (de forma rectangular en posició vertical) a cada façana lateral. A la façana del darrere hi ha quatre finestres i una porta amb tres graons. A la façana principal, que dona al Passeig Països Catalans, hi ha quatre portes. Entre les dues portes centrals hi ha una placa de ferro força gran i de forma ovalada que indica l'altura sobre el nivell del mar a Alacant a la que ens trobem. Totes les portes i finestres tenen un reixat (que a l'edifici original no hi era). El de les finestres és fix, i el de les portes mòbil. Mirant la façana principal, al costat esquerra, hi ha una petita construcció de planta rectangular també. Antigament, quan l'estació era en funcionament, hi devia haver els serveis.

Antigament, aquest edifici era l'estació del tren d'Olot. En l'actualitat es tracta d'un centre que depèn de la Generalitat de Catalunya. Es dedica a donar informació, assessorament i orientació als joves sobre temes com els estudis, la feina... Organitzen diferents activitats lúdiques i culturals (concerts, sessions de cinema...), concursos, cursets i altres activitats formatives. També ajuden a tramitar papers, carnets...

Escola Vilagran

La Farga

La Farga o Torre de Sant Dionís està situada al carrer Sant Dionís. Té una alçada de 15 metres i una amplada de 5'5 metres. Té forma de prisma rectangular. Té tres finestres petites a cada costat per poder camuflar bé els que vigilaven. Les finestres de baix estan protegides, actualment, amb unes reixes de ferro perquè ningú hi pugui entrar.

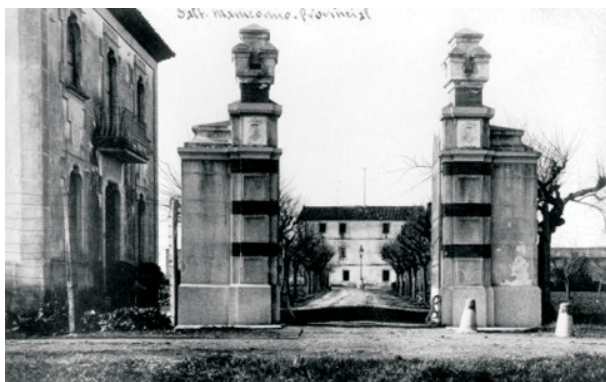
És feta de pedres de riu i a la cantonada són més grans per reforçar i aguantar el pes de la Torre. La teulada és petita i la porta també. Està molt ben conservada.

Es va construir al segle XVI. Fa, doncs, cinc segles que es va construir.

Era una torre de vigilància. Si algú d'un altre poble venia a robar o volia entrar sense permís a Salt, els vigilants de la Torre els agafaven.

Escola La Farga

L'hospital de Salt

- Abans l'edifici era més antic.
- Abans feia més por.
- Ara és més còmode.
- Ara és més modern.
- Ara té un jardí

Ens agrada més l'edifici d'ara, sembla més acollidor!

Escola Silvestre Santaló

El mas Llorenç

Mirant l'edifici i comparant-lo amb la foto antiga hem observat ...

- Abans tot l'edifici era de pedra.
- Abans pel carrer circulaven els carros de cavalls.
- Abans les cases no tenien llum elèctrica ni aigua potable.
- Abans al voltant de la casa hi havia camps i arbres.

- Ara algunes parets de la masia estan pintades i d'altres són de pedra.
- Ara la masia està restaurada i arreglada.
- Ara al voltant de la casa hi ha carrers asfaltats i circulen vehicles de motor.
- Ara l'antiga masia s'ha convertit en l'Escola Municipal de Belles Arts.
- Ara la casa està envoltada de pisos i cases.

El mas Mota

Mirant l'edifici i comparant-lo amb la foto antiga hem observat que el canvi més gran que ha experimentat el mas Mota ha estat en l'entorn que l'envolta. Abans eren horts i camps i ara un munt de pisos i una plaça.

Tot i que està situat al mateix lloc, la zona ara pertany al centre i abans a les afores de la vila.

Durant molts anys la funció de l'edifici era de mas, de vivenda familiar. Actualment és un centre cívic.

Si observem la fotografia del passat i de l'edifici actual observem que abans era de pedra i ara l'han restaurat i és feta de ciment pintat. Ara és més petita que abans, han tret algunes de les habitacions exteriors però en canvi les finestres són més grans ara que a l'antiguitat.

Escola Mas Masó

El mas Sitjar

Mirant l'edifici i comparant-lo amb la foto antiga hem observat ...

que fa molt de temps va ser un edifici on s'hi feia molta vida i ara està totalment deshabitat. Antigament va ser una gran casa senyorial fortificada però amb el temps s'ha convertit en una casa abandonada. Abans hi vivien pagesos que conreaven importants extensions de terra, sobretot cereals, i deixaven les eines i estris que feien servir per treballar les terres pel seu voltant, però ara, a fora només veiem males herbes i arbustos. A la foto antiga es veu un mas Sitjar amb uns murs de pedra força sencers, en canvi ara, moltes d'aquestes pedres estan trencades, brutes i envellides. La torre de defensa ens mostra que l'edifici està format per dues plantes. Antigament, la torre de defensa tenia unes espitlleres de ballesta amb una esclatxa al mig molt prima per on poder disparar, però ara estan bastant destrossades.

El temps passa per tot i tothom, fins i tot per aquest edifici que s'ha anat adaptant als nous temps. Va passar de ser una fortalesa a una segona residència, d'una segona residència a un mas i d'un mas a una masia sense cap ús i malaguanyada.

Escola El Gegant del Rec

El teatre de Salt

Mirant l'edifici i comparant-lo amb la foto antiga hem observat ...que actualment hi ha una cartellera d'anuncis a la dreta de la façana i que no hi diu "Patronato Parroquial", sinó "Teatre de Salt".

Hi continua havent el mateix número de portes però s'hi han fet alguns canvis.

Ens sembla que abans hi passava un carrer, per davant el teatre, perquè els nens de la fotografia es veuen sobre la vorera, en canvi ara hi ha una plaça amb una fontana.

Ens imaginem que abans l'edifici no tenia un sostre tan alt com ara, ja que no era necessari.

També observem que ara hi ha elements del mobiliari urbà com fanals penjats de la cornisa, papereres, testos amb plantes,... i fins i tot bancs a la plaça.

Escola Dominiques

Vocabulari

Noms

agutzil
andana
aram
armilla
ballesta
bandoler
cambra
casulla
companyia
cornisa
cruïlla
David
edifici
epidèmies
èpoques
espitllera
estances
estola
excavacions
fàbrica
façana
foneria
golfes
graner
graner
graó
manilles
mas
mobiliari urbà
passat
patronat
poble
present
quisso
rebot
remor
riu
Salt
teulada
torre
tributs
vellut

Verbs

acomiar-se
adonar-se
afogar
aixecar
alertar
amagar-se
amordaçar
anomenar
aprofitar
assessorar
atreure
bordar
brodar
calçar-se
caminar
caminar
camuflar
canviar
celebrar
declarar
deduir
dibuixar
disfressar
entreveure
escorcollar
evolucionar
fabricar
guarnir
intimidar
millorar
modificar
moldre
remugar
sovintejar
succeir
tramitar
transformar
travessar
treballar
victorejar
xisclar

Adjectius

actiu
agraït
annex
antic
arrugada
artístic
aspra
bell
bocabadat
cegats
còmode
contents
desesperat
desfilada
divers
draper
encantador
esgarrifós
esparracada
estratègic
estrident
fascinats
fidel
forçut
fortificada
genial
gòtic
jove
lúdic
màgica
malvat
modern
neguitós
nou
pairal
palplantat
petaner
pobre
punxeguda
quadrangular
ruïnós
vell

Els contes

Les Bernardes

Mentre estàvem observant l'edifici, hem sentit un grinyol molt estrany. Una porta que no havíem vist fins aquell moment s'anava obrint poc a poc... Ens hi hem acostat, hem entrat i... ens hem trobat al bell mig d'una habitació. En un racó hi havia un grup de persones amb uns vestits molt antics...

Havíem fet un salt al passat!!! Quina aventura en sortirà?

Alguns duïen hàbits religiosos, una casulla amb el cap cobert per la caputxa, de manera que no es podia veure qui eren, també hi havia uns pagesos molt ben guarnits amb camisa, armilla i llacet, duïen calces de vellut i espadnyes de betes... Els dos més alts, portaven faixa i barretina.

Les senyores duïen un vestit llarg fins els turmells i un barret petitó.

Tal com anaven vestits semblava que eren força rics...

Qui devien ser? Serien els amos de la fàbrica? Els vèiem d'esquenes i no els coneixíem.

I si fossin els amos de can Tarrés, que vivien a l'actual edifici de Les Bernardes i eren els administradors del Marquès de Camps? Allà reunits potser parlaven de negocis, de contractar algú, o bé, passaven comptes per la terra que treballaven...

De sobte, un senyor baixet, amb ulleres s'amagava darrera un armari. Anava vestit amb túnica fosca, quasi negra, desfilada, vella i esparracada... Calçava unes espadnyes molt velles i brutes de fang, d'on sortien uns dits blaus pel fred... Feia por! La seva cara era molt prima, seca, amb la pell molt arrugada, tot ell semblava un sac d'ossos.

Què devia voler? I, què podíem fer nosaltres? Però havíem d'anar de pressa.

Semblava que no tenia bones intencions! Amb això, ens varem empescar un pla: Dos de nosaltres ens disfressaríem, un a cavall de l'altre, amb un llarg abric que ens camuflaria i entràriem com si res, amb seguretat, tot dient:

- Atureu-vos! Sóc l'agutzil! Faci el favor d'explicar-me per què espia aquests vilatans!

Aleshores l'home va contestar:

-Sóc un pobre pagès que no puc alimentar la meva família. La collita ha estat molt dolenta i he de pagar massa tributs. Volia agafar-vos diners, però perdoneu-me... Estic desesperat!

La resta del grup vigilàvem que no s'escapés. Quan varem sentir l'explicació ens vam entristir molt, la seva família passava gana i fred...

Així que els senyors de can Tarrés van reaccionar, van acostar-s'hi i li digueren que no li donarien diners però, si estava disposat a treballar de valent, li donarien feina.

Ell es va posar molt nerviós, content i estava molt agraït, quasi plorava d'alegria. La seva expressió havia canviat molt!

Ara s'entreveia la solució al seu problema.

De cop tots van adonar-se de que nosaltres érem allà, i just en aquell moment es va tornar a obrir la porta, com per art de màgia, i sortírem ràpidament per allà on havíem entrat.

La Coma Cros

LA FÀBRICA MÀGICA!!!

Quan vam anar visitar la Coma Cros abans de Nadal, vam cantar a una sala tots els nens i nenes del Veïnat... de cop, vam sentir un soroll molt estrany!!! D'una foto de la fàbrica amb els seus treballadors de l'any 1900... vam veure un home amb una cara d'espantat...

Fa molts anys en el poble de Salt hi havia una fàbrica que era màgica!! Allà dins hi fabricaven laminadures.

A la fàbrica hi vivia un mag que es deia "David el geni". Era alt i forçut i feia màgia als treballadors de la fàbrica.

El malvat Pep, un noi del poble veí, volia destruir la fàbrica i volia construir una fàbrica maleïda.... UFFFF, quina por!!!

L'endemà va anar a la fàbrica màgica. El mag David volia posar-li peus i mans!! Per fer-la molt especial!! Volia atrapar al malvat Pep!!!

Quan va aconseguir posar-li peus i mans, La fàbrica màgica va caminar, caminar, caminar..... Fins arribar a l'altre costat del riu, més lluny del Pla dels Socs!!!

La gent del poble, no s'ho podia creure, la fàbrica màgica, era màgica de debò!!!! Un edifici que tenia mans i peus!!!

El mag David el geni, tenia la intenció de protegir la seva fàbrica i per això li ordenà que marxés ben lluny!!!

El malvat Pep va anar a la fàbrica màgica, li volia fer un encanteri per transformar-la en una fàbrica maleïda.....

De sobte, es va trobar que la fàbrica màgica no hi era!! Havia desaparegut!!! No s'ho podia creure!!!

Va remugar durant molta estona!!! Es va enfadar mooolt!!

Va preguntar a la gent del poble si sabien alguna cosa de la fàbrica!!

La gent del poble, no podien parar de riure, el veure la cara del malvat Pep!!! I respongueren: No sabem res, de res!!!

El malvat Pep va començar a caminar, caminar, caminar.... fins que va veure la fàbrica de lluny... però havia de travessar el riu!!! Oh!! No!!! El malvat Pep tenia pànic a l'aigua!!!

Pobre Pep... es va posar a plorar, plorar i plorar.... va plorar tant que s'enfonsà al riu i com que no sabia nedar... es va afogar!!!

El poble de Salt ja podia estar tranquil i viure en pau. Van fer una festa amb el mag David el geni per celebrar que la fàbrica màgica s'havia salvat!!!

FI!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

L'estació del tren d'Olot

Mentre estàvem observant l'edifici, hem sentit un grinyol molt estrany. Una porta que no havíem vist fins aquell moment s'anava obrint poc a poc... Ens hi hem acostat, hem entrat i... ens hem trobat al bell mig d'una habitació. En un racó hi havia un grup de persones amb uns vestits molt antics... Havíem fet un salt al passat!!! i de sobte ens vam veure vestits com els altres, al mig de la sala d'espera de l'estació. Havíem perdut les mestres que ens acompanyaven i, tot i que hi havia gent, no se sentia ni una mosca. Aquell silenci va ser trencat pel xiulet llunyà d'un tren i tothom es va posar nerviós.

El propietari de la Coma-Cros venia per donar un missatge important: a la fàbrica hi havia un espia que explicava secrets dels teixits que creaven, i si no el descobrien, tancaria la fàbrica per obrir-ne una altra ben lluny de Salt. Si això succeïa molta gent passaria gana perquè perdria la feina. Quan vam saber què passava vam decidir de fer-nos passar per treballadors de la fàbrica i desemmascarar l'espia. De seguida va arribar el tren i en van començar a baixar els passatgers, però el Sr. Joan no era enlloc. Els treballadors estaven neguitosos...què li podia haver passat?

Vam decidir dividir-nos per començar a investigar. Vam fer tres grups: el primer, preguntaria al maquinista; el segon, interrogaria el revisor i el tercer, parlaria amb els passatgers.

Vam quedar mitja hora més tard a l'andana, davant la placa de ferro. Vam descobrir que abans d'arribar a l'estació algú va utilitzar el fre d'emergència i el tren es va aturar. Algú va veure moviments sospitosos però ningú va baixar del tren, per tant vam deduir que algú havia segrestat el Sr. Joan i tan ell com el segrestador no eren gaire lluny. La primera cosa que vam fer va ser demanar als responsables de l'estació que no deixessin entrar ni sortir ningú. Això facilitaria la nostra investigació. Després ens vam tornar a dividir per buscar la víctima. El vam buscar dins del tren i dins i fora de l'edifici i... ni rastre!! De sobte, vam sentir els crits d'una nena, venien de l'edifici annex, dels serveis. Tothom deia que era la Teresona. Vam anar-hi corrents. Estava molt espantada, deia que sentia sorolls estranys dins l'armari del material. Vam voler obrir-lo, però era tancat. Li vam demanar la clau a l'encarregat, però no la tenia... li havien robat!! Algú va proposar d'obrir-la amb un clip i una nena que en duïa, ens els va deixar. Ho vam intentar diverses vegades però no hi va haver manera! Quan ja érem a punt de deixar-ho estar, la Clàudia (una nena de la classe acostumada a obrir la caixa dels secrets del seu germà) va dir que li deixéssim intentar i... TATXAN!!!! la porta es va obrir deixant a la vista un sac que es movia i plorava. El vam deslligar i vam trobar el Sr. Joan lligat i amordaçat. Li vam preguntar si sabia qui li havia fet allò. Ens va dir que l'única cosa que recordava era que el segrestador parlava amb veu ronca, que feia pudor de sardina i que li va entrar un atac d'estornudera tot just se li va acostar. El gos del venedor de bitllets que voltava per allí es va apropar remenant la cua i el Sr. Joan es va posar a estornudar sense parar. Resulta que tenia al·lèrgia als gossos. En sentir això la Teresona va canviar la cara... "En Miquel!!" va exclamar. Tothom se la va mirar, estranyats. Llavors va explicar que en Miquel era el vigilant de la fàbrica, tenia un gos petaner, tenia la veu ronca de tan cridar per damunt la remor de les màquines i... la seva dona venia sardines!! Tot quadrava, la Teresona havia descobert el segrestador. Tots vam començar a buscar en Miquel per tota l'estació. Al final el vam trobar amagat dins d'una gran paperera. Només vam haver de seguir el rastre d'olor de sardina per descobrir el seu amagatall. La policia li va posar les manilles i se'l va endur a la comissaria.

El tren va xiular i nosaltres vam sortir de l'estació i ...OH!! No sabem com, ens vam tornar a trobar al Salt del present, vestits amb el xandall de la nostra escola, i amb les senyorettes al davant molt enfadades mirant-nos amb mala cara perquè havíem marxat sense permís. Només va caler que ens miréssim per decidir que no explicaríem la nostra història. Era tan estranya que segur que ningú ens creuria.

La Farga

ESTEM A DINS DE LA TORRE I VEIEM UNA FAMÍLIA VESTIDA DE L'ÈPOCA (s.XVI)

Primer de tot ens van veure i van flipar perquè van dir; "qui són aquests tan rars???" No porten túnica, ni arcs, ni barrets, ni fletxes!!

- "Potser tenen el cavall fora de la torre aparcat?"

Nosaltres amb els companys de classe, quan els vam veure amb aquelles pintes, espases i cares de mal humor i de dolents vam decidir començar a córrer per les escales de cargol fins dalt de tot de la torre. Però quan vam arribar a dalt no hi havia sortida! La solució era o tirar-nos de dalt a baix o tornar enrere i donar explicacions als guàrdies!

Vam decidir tornar enrere i vam pensar que si tenien molta gana els hi donaríem tots els esmorzars i així ens faríem amics.

Però quan els vam trobar, ens van semblar bones persones. I els vam explicar que érem els nens i nenes de l'escola la Farga i que veníem del s. XXI.

Els ens van començar a interrogar:

- Serà divertit el futur?

- Per què aneu vestits tan estrafolaris?

- No hauríeu d'estar treballant a la fàbrica?

Però no havíem pensat que l'idioma que feien servir era una mica estrany. Era català del passat i només enteníem algunes paraules. Però de seguida ens vam entendre i vam poder aprendre un munt de coses de 500 anys enrere de Salt. Ells també van aprendre moltes coses del futur del seu poble. I van quedar molt tranquils sabent que ningú els hi conqueriria el poble i estarien bé i feliços.

Encara no sabíem si havíem anat al passat de debò o si ho havíem imaginat i fet servir una màquina del temps. Però quan vam sortir de la torre tot era igual que abans. Hi havia cotxes, bicicletes, la gent anava vestida del s. XXI, hi havia l'escola i la cafeteria Farga i la gent utilitzava el català de sempre. Ho havíem imaginat o havia passat de veritat?

Escola La Farga

L'hospital de Salt

Mentre estàvem observant l'edifici, hem sentit un grinyol molt estrany. Una porta que no havíem vist fins aquell moment s'anava obrint poc a poc... Ens hi hem acostat, hem entrat i... ens hem trobat al bell mig d'una habitació. En un racó hi havia un grup de persones amb uns vestits molt antics...

Quan vàrem veure aquelles persones ens vàrem quedar amb la boca oberta. Me'n recordo quan es portaven aquells vestits, quins records! Ens vàrem posar contentes al recordar aquells temps.

De cop i volta:

-Què hi feu aquí?-a l'antic hospital de Salt.

-No ens veus? Esperem que el metge ens atengui.

-Què us passa?- van dir les noies.

-Hem caigut i ens hem fet molt de mal.

El metge va sortir a dir-li al grup que podia passar (en consultes diferents).

Quan van sortir d'allà van veure que les noies aquestes encara hi eren:

-Què hi feu aquí encara?-va dir aquell grup ja una mica enfadat.

-(el grup) Bé, no us volem deixar allà sense poder fer res, anem a la nostra casa i allà us explicarem perquè encara portem aquesta roba tan antiga.

Les noies van arribar i li van explicar (al grup) a les noies perquè portaven aquest tipus de roba. Era perquè només els hi agradaven aquests tipus de robes. Va començar a moure's tota la ciutat

UN TERRATRÈMOL! Es va destrossar tot. Van passar dies i les noies se'n recordaven del moment. A l'antiguitat a les dones les hi costava tenir treball... Com s'ho farien abans...

Mohamed Zeaje i Daniela Candalija

en representació dels alumnes de 4t de l'escola Silvestre Santaló

El mas Llorenç

Estàvem davant del Mas Llorenç escoltant les explicacions que els mestres ens donaven de les excavacions fetes al llarg del temps.

Vam entendre que havia estat un mas amb una torre quadrangular i que actualment era una escola d'art.

De sobte, ens van donar uns minuts lliures i ens vam apropar per veure millor la casa. De cop i volta, la porta es va obrir sola. Ens vam quedar bocabadats!

No sabíem què fer però la nostra curiositat va poder més i vam entrar. Vam creuar el pati i ens vam endinsar en una sala on tot eren quadres de pintors coneguts. Al cap de pocs minuts, un d'ells, ens va picar l'ullet i va sortir del quadre. Nosaltres estàvem horroritzats! Estàvem com estàtues! No ens atrevíem a moure'ns! El pintor ens deia que no tinguéssim por. Què ell havia sortit del quadre per explicar-nos els secrets de la casa. Va agafar un pinzell i a la paret blanca va dibuixar una porta. Va treure la clau de la butxaca i la va obrir. Vam travessar la porta i vam tornar al passat.

L'escola d'arts s'havia transformat en l'antiga masia amb finestres punxegudes. Hi vivia una família. El pare treballava als camps amb l'ajuda del seu fill gran, mentre la mare intentava tirar endavant la casa. La nena gran havia anat a rentar la roba al riu, mentre les dues petites jugaven al pati cantant cançons de rotllana. Els vestits de tots plegats eren molt diferents als nostres! I els seus pentinats també!

Ens agradava veure les diferències entre les dues èpoques però ens va avisar el pintor que el temps s'anava acabant i que si no marxàvem ens hauríem de quedar per sempre més.

Vam tornar a la sala d'art, el pintor era al seu quadre, la porta es va tornar a obrir, vam travessar el pati per sortir de la fortificació.

En aquell moment, els mestres cridaven perquè féssim fila per tornar a l'escola.

Ens vam mirar entre nosaltres i vam decidir no explicar res. Un de nosaltres, va girar l'esquena. Quina sorpresa! Tornava a ser el pintor que s'acomiadava de nosaltres des de la teulada.

La raó va ser que ningú ens creuria. D'aquesta manera va acabar la nostra petita història del Mas Llorenç.

Escola El Pla

El mas Mota

Hem estat allà palplantats en estat de xoc una estona, no podíem donar crèdit del que veien els nostres ulls. La cambra on érem era una estància gran i poc il·luminada perquè les finestres eren petites i deixaven passar poca llum.

Potser era la sala principal perquè hi havia un gran foc a terra amb estris per cuinar i una taula amb cadires. De sobte, la senyora de la casa ha vingut decidida cap a nosaltres i ha travessat el cos d'alguns nens i produint-los una gran esgarripança. Llavors hem comprès que érem uns fantasmes.

Algú ha recordat que si viatgem en el temps és millor que no ens vegin per no modificar el passat i així tampoc es veurà alterat el nostre futur.

De sobte s'ha obert la porta principal i ha entrat el gosset de la casa. Era un gos jove i fidel que, tot al contrari de la família, ell si que ens veia i ha començat a bordar molt fort i a intimidar-nos.

A mida que movia la cua i donava voltes i més voltes els seus lladrucs eren cada vegada més estridents.

Ningú no comprenia el que li passava al pobre quisso i la mare ha ordenat al seu fill que el portés cap a fora. Allà s'ha quedat bordant i en estat d'alerta ben a prop de la porta.

Mentre succeïa tot això, un parell de nens han desaparegut. Quan ens en hem adonat els hem buscat per tot el mas i ens hem organitzat en grup de recerca. Mentre uns escorcollaven la casa per dins: el rebost, les habitacions, les golfes... els altres ho han fet per fora: el galliner, el graner, el paller, el corral... Però res, no eren enlloc! On podrien ser? Hem decidit escollir les golfes com a lloc d'operacions i retrobament per donar resposta a les nostres investigacions.

Mentre estàvem allà pensant, ens hem adonat que part dels nostres cossos començaven a desaparèixer. Ens quedava poc temps per trobar els nostres amics i tornar a la nostra època.

Al cap d'una bona estona, quan ja pràcticament cap part del nostres cos es veia, hem alçat la vista i hem vist els nens perduts enfilats dalt d'un arbre.

Què hi feien allà? Resulta que eren allà des del moment en què van veure el quisso. La por els havia dominat i s'hi havien enfilat per fugir del gos. Els hem ajudat a baixar però abans hem hagut de distreure el ca.

Ràpidament ens hem trobat tots a les golfes. Quedaven pocs minuts per tornar al nostre món i...

Tornem a ser-hi, davant l'edifici fent l'observació però ara ens mirem aquest mas de manera diferent i sempre el tindrem en el nostre record.

Escola Mas Masó

El mas Sitjar

Mentre estàvem observant l'edifici, hem sentit un grinyol molt estrany. Una porta que no havíem vist fins aquell moment s'anava obrint poc a poc... Ens hi hem acostat, hem entrat i... ens hem trobat al bell mig d'una habitació. En un racó hi havia un grup de persones amb uns vestits molt antics, amples, llargs, de roba aspra i es cobrien el cap amb una caputxa. Era un home, una dona i els seus dos fills. El pare portava una camisa sobre la qual es posava una mena de túnica curta que semblava una brusa. Al cap duia una caputxa, i es protegia les cames amb unes calces. La dona portava una túnica i, per sobre, un vestit els faldons del qual s'aixecava per caminar. De cop i volta, en Jose va cridar:

- Ei, quina passada heu vist com anem vestits?.

Tots duïem unes túniques. Al seu damunt portàvem l'estola, una peça de roba guarnida amb brodats i pedreria.

Llavors, uns crits van interrompre el silenci de la sala. Per la porta va aparèixer un senyor poderós amb un vestit fet a mida per un sastre amb teles molt costoses. Llavors ens vam adonar que era el Senyor Sitjar. Estava molt enfadat amb aquelles persones que s'havien colat a la sala sense el seu permís. De sobte, ens va mirar i es va disculpar per trobar-nos amb aquells esclaus. Aquella mateixa nit ens va convidar a un gran banquet. A la taula hi havia vi, sopa, la carn arribada de la caça era rostida a l'ast, verdura, pa i de postres mel. No vam trobar els coberts per enlloc i vam haver de menjar amb els dits! El Senyor Sitjar vivia a Girona i era un gran jutge. Tenia aquesta gran masia fortificada al pla de Salt. L'utilitzava com a protecció personal i també com a lloc de refugi en cas d'epidèmies a la ciutat. La seva família eren propietaris d'importantes extensions de terra en les quals conreaven cereals i també tenien molins prop de la Sèquia. La Larisa que seia a la punta de la taula va sentir de sobte uns nens que jugaven a la sala del costat. Encuriosida, va anar a mirar què passava. A la sala del costat l'escena era molt diferent. Hi havia una família amb una cara trista i cansada a prop d'una llar de foc. Havien treballat de sol a sol. Havien sopat una escudella amb cansalada, la sopa era feta a base de pèsols, naps i cols, però no portava patata perquè encara no es coneixia. Les fruites del bosc completaven l'àpat. De fet, era l'àpat més important perquè per dinar només es prenien un àpat fred. Els pares explicaven una història d'una fada per alertar als nens del perills. Els nens estaven cansats de guardar el bestiar (aviram i porcs), anar a buscar aigua, aprendre a filar llana,... Més tard la Larisa va tornar i ens va dir que aquesta família treballaven pel Senyor Sitjar, que era el seu amo i també vivien a les seves terres. Tenien totalment prohibit pujar a les estances dels senyors i com a càstig pel que havien fet abans treballarien més hores.

De cop i volta, una campana va interrompre el sopar. Era un soroll fort i esgarrifós. Tots els animals xisclaven com si estiguessin apunt de saber el que anava a passar. El Senyor Sitjar ens va manar que uns travessessin el pati i tanquessin la porta principal. Els altres, els més valents de la classe el vam acompanyar fins a dalt de la torre de defensa. Mentre pujàvem els esglaons el cor ens batejava com si estigués apunt de sortir del pit. Sense adonar-nos teníem a les mans unes ballestes i no paràvem de disparar fletxes. Uns altres van anar a veure la família que havíem trobat a la cuina. No enteníem res i ens van explicar que hi havia una epidèmia a la ciutat de Girona i molta gent desesperada per no morir, atacava els masos per salvar la vida. Però tenien ordres del Senyor Sitjar de no deixar entrar a ningú perquè sinó perdrien tota la vida. Va ser una nit molt dura. Finalment, van marxar espantats quan van veure que no podien entrar. Nosaltres, esgotats ens vam adormir.

L'endemà, vam sortir a fer un tomb per veure fins a on arribaven les terres del Senyor Sitjar. Tot d'una ens vam trobar a la Sèquia Monar aprop d'un molí que el feien servir per moldre el gra de blat per fer farina. Havíem de triar un dels dos camins per entrar al molí: o passàvem pel pont o per un caminet de pedretes. Tots vam estar d'acord amb la Cèlia que seria més divertit si passàvem fent saltirons per les pedretes. Justament hi havia 22 pedretes, una per cadascú de la classe. La Yoli que estava molt cansada de caminar va decidir esperar asseguda en una pedra grossa al costat del riu. Quan es va asseure la pedra es va queixar. La Yoli va fer un bot que una mica més i cau al riu. Era una pedra màgica i trapella que li va dir a la Yoli si volia riure una estona. Ella que no sabia que era una juguesca li va dir que si. De cop i volta, totes les pedres van començar a enfonsar-se a poc a poc a dins l'aigua. Tots xisclaven i la Yoli quan va veure que la broma no tenia cap gràcia va córrer a salvar als seus companys amb tanta mala pata que es va entrebancar amb la pedra i va caure a la Sèquia amb tota la classe. El corrent ens va arrossegar fins a un remolí. Vam començar a donar voltes i més voltes i més voltes... Tot es va descontrolar: cames amunt, túniques a fora, braços cap a l'altre costat, ulleres volant, xocàvem uns contra els altres, ... era el final....

Què? Qui? Què ha passat? Oh, no pot ser. Quin somni tan real. On som? A classe de mates. Ens hem quedat tots mig adormits escoltant a la Virgínia com explicava no sé què de les unitats, centenes i desenes de miler. Ha passat de veritat? No sé, però és estrany que tots hàgim sommiat el mateix. O no?

Escola El Gegant del Rec

El teatre de Salt

Mentre estàvem observant l'edifici, hem sentit un grinyol molt estrany. Una porta que no havíem vist fins aquell moment s'anava obrint poc a poc... Ens hi hem acostat, hem entrat i... ens hem trobat al bell mig d'una habitació. En un racó hi havia un grup de persones amb uns vestits molt antics...

Havíem fet un salt al passat!!! Quina aventura en sortirà?

De sobte, s'ha tancat la porta i ens hem espantat perquè hem sentit un soroll molt estrident. De mica en mica, ens hem anat acostant a aquell grup de persones i els hi hem preguntat on érem i a quin any estàvem. Ens han contestat que estàvem en un graner, a l'any 1945.

Una senyora d'uns 70 anys ens ha dit que són una companyia d'actors jubilats que estan planejant convertir el graner en un patronat per fer-hi teatre. De cop i volta... ens hem vist disfressats de prehistòrics! I a sobre aquella gent s'han posat a riure quan han vist la fila que fèiem!

Ens ha atret una gran llum que ens ha deixat cegats i quan s'ha anat extingint, ens hem trobat dalt d'un escenari petit i decorat de l'època prehistòrica, que ens ha deixat fascinats.

Ens hem adonat que estàvem actuant però que el decorat era real i en el moment més interessant i que ens ho estàvem passant d'allò més bé, hem sentit molts aplaudiments. No ens ho podíem creure! Aquell grup d'actors jubilats ens estaven victorejant!

No sabem com, ens hem trobat novament al bell mig de la sala, vestits normal.

Un senyor del grup ens ha comentat que gràcies a nosaltres han vist molt clar que han de lluitar per aconseguir que Salt tingui un patronat parroquial on s'hi pugui fer teatre, ball, cinema...

Es feia tard i, amb molta pena, ens hem acomiadat de tothom.

Quan hem sortit del teatre i ens hem girat, hem vist que la porta ja no hi era i que en el seu lloc hi havia l'actual cartellera d'anuncis.

Hem tornat a l'escola i ens n'hem adonat que tot havia estat un somni.

Si no hagués estat per nosaltres, qui sap si el Teatre de Salt encara seria un graner?

Escola Dominiques